

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра правознавства

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«КРИМІНАЛІСТИКА»

з підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Освітньо-професійна програма	«Право»

Полтава 2022 рік

Розробник /укладач програми:

Білокін Р.М. – д.ю.н., доцент кафедри правознавства ВНЗ Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»

Рецензенти програми:

Програма навчальної дисципліни «Криміналістика» обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства,
протокол засідання кафедри правознавства від 29 серпня 2022 р., № 1.

Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н., професор
_____ Г. В. Лаврик

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»
к. ю. н., доцент
_____ О.О. Кульчій

Анотація навчальної дисципліни

Процес розвитку в Україні правової демократичної держави і громадянського суспільства, а також необхідність будівництва ефективної сучасної правоохоронної системи гостро потребує активного використання багатого арсеналу науки для протидії злочинності. У системі наукових знань, що сприяє активізації правозастосовної діяльності, важливе місце займає саме криміналістика.

Навчальна дисципліна «Криміналістика» вивчається в тому чи іншому обсязі студентами юридичних факультетів вищих навчальних закладів України незалежно від спеціалізації майбутнього юриста. Основи криміналістики необхідно знати всім юристам для здійснення професійної діяльності, але найбільш ґрунтовно оволодіти криміналістичними знаннями та отримати практичні навички повинні, насамперед, майбутні працівники правоохоронних органів.

Предметом навчальної дисципліни «Криміналістика» є закономірності механізму вчинення злочину, виникнення інформації про злочин та його учасників, збирання, дослідження, оцінки і використання доказів та оснований на пізнанні цих закономірностей спеціальних засобах і методах судового дослідження та попередження злочинів.

Базовими у структурно-логічній схемі викладання правових дисциплін для «Криміналістики» є такі навчальні дисципліни, як «Кримінальне право», «Кримінальне процесуальне право», «Кримінологія». Синхронний, паралельний зв'язок у криміналістики має бути з такими навчальними дисциплінами, як «Юридична психологія», «Теорія держави і права», «Адміністративне право».

Abstract of the academic discipline

The process of development of a legal democratic state and civil society in Ukraine, as well as the need to build an effective modern law enforcement system, urgently requires active use of the rich arsenal of science to combat crime. In the system of scientific knowledge, which contributes to the activation of law enforcement activities, an important place is occupied by criminology.

The study discipline "Forensics" is studied to one extent or another by students of law faculties of higher educational institutions of Ukraine, regardless of the specialization of the future lawyer. All lawyers need to know the basics of criminology in order to carry out their professional activities, but future law enforcement officers should first of all master forensic knowledge and acquire practical skills.

The subject of the academic discipline "Forensics" is the regularities of the mechanism of committing a crime, the emergence of information about a crime and its participants, the collection, research, evaluation and use of evidence and special means and methods of forensic investigation and crime prevention based on the knowledge of these regularities.

Basic in the structural and logical scheme of teaching legal disciplines for "Criminal Studies" are such educational disciplines as "Judicial and Law Enforcement Bodies of Ukraine", "Criminal Law", "Criminal Procedural Law", "Criminology". Forensics should have a synchronous, parallel relationship with such academic disciplines as "Legal Psychology", "Forensic Medicine".

الأكاديمي

تتطلب عملية تطوير دولة ديمقراطية قانونية ومجتمع مدني في أوكرانيا ، فضلاً عن الحاجة إلى بناء نظام حديث وفعال لإنفاذ القانون ، بشكل عاجل الاستخدام الفعال للترسانة العلمية الغنية لمكافحة الجريمة. في نظام المعرفة العلمية ، الذي يساهم في تفعيل أنشطة إنفاذ القانون ، يحتل علم الإجرام مكاناً مهماً.

mulakhas ean altakhasus al'akadimii

tatatalab eamaliat tatwir dawlat dimuqratiat qanuniat wamujtamae madaniin fi 'uwkrania , fdlaan ean alhajjat 'iilaa bina' nizam hadith wafaeaal li'iinfadh alqanun , bishakl eajil alaistikhdam alfaeal liltirisanat aleilmiat alghaniat limukafahat aljarimati. fi nizam almaerifat aleilmiat , aladhi yusahim fi tafeil 'anshitat 'iinfadh alqanun , yahtalu eilm al'ijram mkanan mhman.

يتم دراسة تخصص الدراسة "الطب الشرعي" إلى حد أو آخر من قبل طلاب كليات الحقوق في مؤسسات التعليم العالي في أوكرانيا ، بغض النظر عن تخصص المحامي المستقبلي. يحتاج جميع المحامين إلى معرفة أساسيات علم الإجرام من أجل القيام بأنشطتهم المهنية ، ولكن يجب على ضباط إنفاذ القانون المستقبليين أولاً وقبل كل شيء إتقان معرفة الطب الشرعي واكتساب المهارات العملية.

yatimu dirasat takhasus aldirasa "altibi alshareii" 'iilaa hadin 'aw akhar min qibal tulaab kuliyaat alhuquq fi muasasat altaelim aleali fi 'uwkrania , bighadi alnazar ean takhasus almuhami almustaqbali. yahtaj jamie almuhamin 'iilaa maerifat 'asasiaat eilm al'ijram min 'ajl alqiam bi'anshitatihim almihniat , walakin yajib ealaa dubaat 'iinfadh alqanun almustaqbaliyn awlaan waqabl kuli shay' 'iitqan maerifat altibi alshareii waiktisab almaharat aleamaliati.

موضوع التخصص الأكاديمي "الطب الشرعي" هو انتظام آلية ارتكاب الجريمة ، وظهور المعلومات عن الجريمة والمشاركين فيها ، وجمع الأدلة والبحث عنها وتقييمها واستخدامها والوسائل والأساليب الخاصة للتحقيق الجنائي و منع الجريمة على أساس معرفة هذه القواعد.

mawdue altakhasus al'akadimii "altibi alshareii" hu aintizam aliat airtikab aljarimat , wazuhur almaelumat ean aljarimat walmusharikin fiha , wajame al'adilat walbahth eanha wataqyimiha waistikhdamiha walwasayil wal'asalib alkhasat liltahqiq aljinayiyi w mane aljarimat ealaa 'asas maerifat hadhih alqawaeidi.

الأساسية في المخطط الهيكلي والمنطقي لتدريس التخصصات القانونية لـ "الدراسات الجنائية" هي التخصصات التعليمية مثل "الهيئات القضائية وإنفاذ القانون في أوكرانيا" ، "القانون الجنائي" ، "قانون الإجراءات الجنائية" ، "علم الجريمة". يجب أن يكون للطب الشرعي علاقة متزامنة ومتوازنة مع التخصصات الأكاديمية مثل "علم النفس القانوني" و "الطب الشرعي".

al'asasiat fi almukhatat alhaykalii walmantiqii litadris altakhasusat alqanuniat la "aldirasat aljinayiyati" hi altakhasusat altaelimiati mithl "alhayyat alqadayiyat wa'iinfadh alqanun fi 'uwkrania" , "alqanun aljinayiy" , "qanun al'ijra'at aljinayiyati" , "ealam aljarimati". yajib 'an yakun liltibi alshareii ealaqat mutazaminat wamutawaziat mae altakhasusat al'akadimiati mithl "eilm alnafs alqanuni" w "altibi alshareii".

Вступ

Процес розвитку в Україні правової демократичної держави і громадянського суспільства, а також необхідність будівництва ефективної сучасної правоохоронної системи гостро потребує активного використання багатого арсеналу науки для протидії злочинності. У системі наукових знань, що сприяє активізації правозастосовної діяльності, важливе місце займає саме криміналістика.

Навчальна дисципліна «Криміналістика» вивчається в тому чи іншому обсязі студентами юридичних факультетів вищих навчальних закладів України незалежно від спеціалізації майбутнього юриста. Основи криміналістики необхідно знати всім юристам для здійснення професійної діяльності, але найбільш ґрунтовно оволодіти криміналістичними знаннями та отримати практичні навички повинні, насамперед, майбутні працівники правоохоронних органів.

Предметом навчальної дисципліни «Криміналістика» є закономірності механізму вчинення злочину, виникнення інформації про злочин та його учасників, збирання, дослідження, оцінки і використання доказів та основаних на пізнанні цих закономірностей спеціальних засобах і методах судового дослідження та попередження злочинів.

Базовими у структурно-логічній схемі викладання правових дисциплін для «Криміналістики» є такі навчальні дисципліни, як «Судові та правоохоронні органи України», «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Кримінологія». Синхронний, паралельний зв'язок у криміналістики має бути з такими навчальними дисциплінами, як «Юридична психологія», «Судова експертиза».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Криміналістика» є засвоєння базових теоретичних положень криміналістики, оволодіння практичними навичками, які необхідні для виявлення, розкриття та розслідування злочинів, отримання доказової інформації під час розслідування злочинів та провадження окремих слідчих дій.

1.2. Завданням вивчення дисципліни «Криміналістика» є: розгляд та засвоєння теоретичних основ загальної теорії криміналістики, криміналістичної техніки, криміналістичної тактики та криміналістичної методики; формування у студентів практичних навичок та застосування набутих ними знань у практичній діяльності.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1);
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК3);

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК7);
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК10);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11);
- здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (ЗК12);

спеціальні (фахові, предметні):

- здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві (СК 1);
- цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи (СК3);
- здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України (СК6);
- здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (СК7);
- здатність застосовувати правові принципи та доктрини (СК 8);
- здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин (СК10)
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (СК11);
- здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (СК12).
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (СК13);
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК16).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

- визначати переконливість аргументів у процесі оцінки задалегідь невідомих умов та обставин (РН 1);
- знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини (РН2);
- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3);
- давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5).
- оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (РН 6);
- самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (РН 9);

- доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло (12);
- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13);
- використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності (РН 14);
- працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди (РН 17);
- застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18);
- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН 19);
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (22).
- виявляти знання, розуміння та цінування спорідненості більшості правових систем сучасності, а також доктрин, принципів, інститутів і процедур, застосування яких є важливим для захисту людської гідності і свободи, пріоритетів національного суверенітету та незворотності європейського курсу України (ДРН 23);

Структура навчальної дисципліни поєднує два модулі.

Модуль I. Теоретичні засади криміналістики. Криміналістична техніка – включає в себе теми, які містять навчальний матеріал щодо поняття, предмету та системи криміналістики, методологічні засади криміналістики, питання криміналістичної ідентифікації і діагностики, загальні положення криміналістичної техніки та характеристика її окремих складових.

Модуль II. Криміналістична тактика. Методика розслідування окремих видів злочинів – містить матеріал щодо загальних положень криміналістичної тактики та характеристику її окремих складових, а також загальні положення криміналістичної методики і її окремих складових.

Навчальна дисципліна є **нормативною**.

Форма підсумкового контролю знань: **екзамен**.

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль I

Теоретичні засади криміналістики. Криміналістична техніка

Тема 1. Предмет, завдання і система криміналістики.

Предмет криміналістики. Закономірності, які вивчає криміналістика. Злочинна діяльність як об'єкт пізнання в криміналістиці. Принципи криміналістики. Завдання криміналістики.

Система криміналістики. Загальна теорія криміналістики. Криміналістична техніка. Криміналістична тактика. Криміналістична методика (методика розслідування окремих видів злочинів).

Зв'язок криміналістики з іншими науками. Місце криміналістики в системі юридичних наук.

Тема 2. Методологічні засади криміналістики.

Поняття і сутність криміналістичної методології. Поняття методів криміналістики та їх класифікація.

Загальнонаукові методи у криміналістиці.

Спеціальні методи криміналістики. Критерії допустимості спеціальних методів криміналістики в кримінальному судочинстві. Використання даних природничих та технічних наук, узагальнення слідчої, судової та експертної практики як джерело формування криміналістичних методів.

Тема 3. Криміналістична ідентифікація і діагностика.

Поняття, наукові засади криміналістичної ідентифікації. Значення криміналістичної ідентифікації у слідчій, експертній та судовій практиці.

Види та форми криміналістичної ідентифікації. Ототожнення і встановлення групової належності.

Об'єкти і суб'єкти криміналістичної ідентифікації.

Поняття ідентифікаційних ознак і властивостей, їх класифікація. Ідентифікаційне поле. Ідентифікаційний період.

Стадії ідентифікаційного дослідження. Методика ідентифікаційних досліджень. Способи порівняльного дослідження.

Поняття та наукові засади криміналістичної діагностики. Діагностичні завдання. Значення криміналістичної діагностики для розкриття та розслідування злочинів.

Тема 4. Загальні положення криміналістичної техніки.

Поняття, завдання і структура криміналістичної техніки. Галузі криміналістичної техніки. Джерела криміналістичної техніки.

Правові основи використання криміналістичної техніки.

Класифікація криміналістичних засобів і методів.

Техніко-криміналістична оснащеність органів досудового розслідування. Технічні засоби профілактики.

Тема 5. Криміналістична (судова) фотографія і відеозапис.

Поняття, завдання та значення судової фотографії. Види судової фотографії.

Судово-оперативна фотографія: поняття, завдання, методи. Об'єкти судово-оперативної фотографії. Види судової зйомки. Особливості фотографування місця події, трупа, речових доказів, живих осіб. Використання фотозйомки під час проведення слідчих дій.

Судово-дослідницька фотографія: поняття, завдання, методи. Об'єкти

судово-дослідницької фотографії.

Особливості застосування відеозапису: види, способи і засоби його здійснення при проведенні слідчих дій.

Процесуальне оформлення результатів застосування технічних засобів.

Тема 6. Криміналістичне дослідження слідів (трасологія, дактилоскопія).

Поняття трасології, її наукові основи. Поняття слідів у трасології та їх класифікація. Механізм утворення слідів.

Дактилоскопія. Сліди рук. Будова шкіри на долоні руки, властивості та види папілярних узорів. Загальні та окремі ознаки папілярних узорів. Виявлення, фіксація і вилучення слідів рук. Порошкоподібні та еджеоскопічні дослідження. Сутність дактилоскопічної експертизи.

Сліди ніг та взуття людини. Одиначний слід. Доріжка слідів, її криміналістичне значення. Фотографування, вимірювання та опис слідів ніг. Виготовлення копій зі слідів ніг.

Сліди знарядь злочину та інструментів, їх класифікація. Фіксація слідів знарядь злочину та інструментів.

Сліди транспортних засобів, їх класифікація. Особливості фіксації і вилучення слідів транспортних засобів.

Сліди зубів і нігтів. Інші матеріальні сліди, які мають криміналістичне значення.

Сутність трасологічної експертизи. Підготовка матеріалів для її проведення.

Загальні правила виявлення, огляду, фіксації та вилучення слідів.

Тема 7. Криміналістичне дослідження зброї, вибухових пристроїв і речовин та слідів їх застосування (зброєзнавство).

Поняття криміналістичного зброєзнавства, завдання, система.

Поняття судової балістики, її наукові основи. Об'єкти балістичного дослідження: зброя, боєприпаси, сліди пострілу.

Поняття, класифікація та характеристика вогнепальної зброї. Будова і класифікація боєприпасів до вогнепальної зброї. Поняття слідів пострілу, їх класифікація

Особливості огляду вогнепальної зброї та слідів пострілу. Огляд і дослідження боєприпасів. Визначення напрямку пострілу. Метод візування.

Холодна зброя. Поняття, класифікація. Питання, що вирішуються експертизою холодної зброї.

Експертиза зброї та слідів і обставин її використання. Види, основні завдання дослідження.

Тема 8. Криміналістичне дослідження документів (документознавство).

Поняття, види та наукові засади криміналістичного дослідження документів.

Поняття та класифікація документів. Огляд документів. Правила поводження з документами-речовими доказами.

Поняття письма, письмової мови, почерку. Ідентифікаційні ознаки письма. Загальні та окремі ознаки письмової мови. Загальні та окремі ознаки почерку, їх класифікація та ідентифікаційне значення.

Авторознавча експертизи: поняття, завдання, можливості. Підготовка матеріалів для проведення експертизи.

Почеркознавча експертизи: поняття, завдання, можливості. Підготовка матеріалів для проведення експертизи.

Технічне дослідження документів: поняття, зміст, види.

Види технічної експертизи документів: експертиза реквізитів документів, експертиза друкарських форм та експертиза матеріалів документів. Підготовка матеріалів для проведення експертизи.

Види та способи підроблення документів. Способи повного та часткового підроблення документів.

Ознаки зміни тексту документу. Ознаки підроблення підписів. Ознаки підроблення печаток і штампів.

Тема 9. Ідентифікація особи за ознаками зовнішності (габітоскопія).

Поняття та наукові засади габітоскопії.

Ознаки зовнішності людини: поняття та класифікація.

Поняття «словесного портрету». Правила опису ознак зовнішності людини за методом словесного портрету.

Джерела інформації про зовнішність людини. Засоби і методи фіксації зовнішніх ознак людини.

Види і форми ототожнення людини за ознаками зовнішності.

Портретна експертиза: поняття, основні завдання, підготовка матеріалів для її проведення.

Тема 10. Криміналістичне дослідження звукових слідів (фоноскопія).

Наукові засади криміналістичного дослідження звукових слідів.

Звук як джерело криміналістичної інформації. Поняття і властивості слідів звуку. Засоби і тактичні прийоми фіксації звукових слідів.

Експертиза відео-, звукозапису: технічне дослідження матеріалів та засобів відео-, звукозапису; дослідження диктора за фізичними параметрами усного мовлення, акустичних сигналів та середовищ; лінгвістичне дослідження усного мовлення.

Тема 11. Криміналістичне дослідження слідів запаху (одорологія).

Поняття та наукові засади криміналістичної одорології.

Поняття слідів запаху та їх інформаційна сутність. Властивості слідів запаху. Класифікація слідів запаху.

Виявлення, фіксація та вилучення слідів запаху.

Перспективи розвитку судової одорології.

Тема 12. Інформаційно-довідкове забезпечення розкриття злочинів (кримінальна реєстрація).

Поняття, наукові засади та значення кримінальної реєстрації.

Поняття криміналістичного обліку. Об'єкти криміналістичного обліку. Джерела формування криміналістичних обліків. Форми концентрації інформації. Види криміналістичних обліків. Особливості функціонування криміналістичних обліків. Принципи функціонування криміналістичних обліків.

Способи реалізації даних обліків у розшуку осіб, предметів, у розкритті злочинів.

Тенденції та перспективи розвитку криміналістичних обліків, проблеми їх автоматизації і комп'ютеризації.

Модуль II

Криміналістична тактика. Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень

Тема 13. Загальні положення криміналістичної тактики.

Поняття і завдання криміналістичної тактики. Структура криміналістичної тактики.

Поняття тактичних прийомів. Принципи та функції тактичних прийомів. Класифікація тактичних прийомів. Критерії допустимості тактичних прийомів.

Поняття тактичної рекомендації.

Тактика слідчих (розшукових) дій.

Поняття і види тактичних операцій, тактичних комбінацій.

Поняття слідчої ситуації. Чинники, які впливають на формування слідчої ситуації. Значення слідчої ситуації. Види слідчих ситуацій.

Тактичне рішення. Процес прийняття тактичного рішення. Тактичний ризик.

Тема 14. Криміналістична версія. Організація та планування розслідування.

Поняття криміналістичної версії. Методи побудови криміналістичних версій. Етапи побудових криміналістичних версій. Класифікація криміналістичних версій.

Поняття організації досудового розслідування.

Поняття планування розслідування. Мета та принципи планування. Елементи планування. Техніка планування розслідування. Структура та види планів розслідування.

Тема 15. Тактика огляду.

Поняття, сутність і завдання огляду. Види огляду.

Загальні положення тактики огляду. Підстави проведення огляду.

Огляд місця події. Підготовка до огляду. Учасники огляду. Етапи огляду. Тактичні прийоми огляду. Негативні обставини, їх значення для виявлення і викриття інсценувань кримінальних правопорушень.

Фіксація ходу і результатів огляду. Зміст і форма протоколу. Додатки до протоколу.

Особливості огляду трупа. Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією.

Особливості огляду речей і документів.

Поняття освідування. Мета і тактика освідування.

Тема 16. Тактика обшуку.

Поняття обшуку. Мета обшуку. Підстави проведення обшуку. Відмінність обшуку від огляду. Об'єкти обшуку. Об'єкти пошуку. Види обшуку.

Підготовка до обшуку. Учасники обшуку. Етапи обшуку. Тактичні прийоми обшуку. Технічні засоби обшуку.

Особливості тактики обшуку в приміщенні і на місцевості. Види тайників, прийоми їх виявлення. Особистий обшук.

Фіксація ходу та результатів обшуку.

Тема 17. Тактика допиту.

Поняття, сутність та значення допиту. Принципи допиту. Види допиту. Відмінність допиту від опитування.

Закономірності формування показань. Фактори, що впливають на формування і дачу показань. Використання положень логіки, психології, педагогіки та інших наук у тактиці допиту.

Підготовка до допиту. Визначення предмету допиту. Тактичні прийоми допиту. Прийоми встановлення психологічного контакту з допитуваним.

Тактика допиту свідків, потерпілих. Тактичні прийоми допиту підозрюваних. Тактика допиту неповнолітніх.

Тактика одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб.

Фіксація ходу та результатів допиту. Технічні засоби фіксації показань.

Тема 18. Тактика пред'явлення для впізнання.

Поняття та сутність пред'явлення для впізнання. Об'єкти пред'явлення для впізнання. Підстави пред'явлення для впізнання. Умови пред'явлення для впізнання. Види пред'явлення для впізнання.

Підготовка до пред'явлення для впізнання. Порядок пред'явлення для впізнання осіб, трупів, речей, тварин.

Проведення впізнання особи поза її візувальним та аудіоспостереженням. Проведення впізнання у режимі відеоконференції при трансляції з іншого приміщення.

Проведення впізнання за фотознімками, матеріалами відеозапису. Особливості пред'явлення для впізнання особи за голосом, ходом.

Фіксація ходу і результатів пред'явлення для впізнання.

Тема 19. Тактика слідчого експерименту.

Поняття, сутність та мета слідчого експерименту. Види слідчого експерименту. Учасники слідчого експерименту. Підготовка до проведення слідчого експерименту.

Особливості інструктажу учасників слідчого експерименту. Умови та прийоми проведення слідчого експерименту.

Фіксація умов, ходу та результатів слідчого експерименту. Технічні засоби фіксації.

Тема 20. Тактика використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві. Призначення і проведення судових експертиз.

Поняття спеціальних знань і форми використання їх у кримінальному провадженні.

Поняття та значення судових експертиз. Класифікація судових експертиз.

Процесуальні та організаційні питання призначення судових експертиз. Система судово-експертних установ в Україні.

Підготовка до проведення експертизи. Визначення виду, мети та обсягів дослідження. Формулювання експертного завдання. Вибір експерта (експертного закладу).

Поняття та види зразків для порівняльного дослідження. Умови вилучення та зберігання зразків. Правові та моральні вимоги до проведення отримання зразків. Примусове отримання зразків. Процесуальне оформлення вилучення зразків. Особливості вилучення зразків.

Особливості призначення додаткової, повторної, комісійної і комплексної експертиз.

Висновок експерта, його структура та зміст. Оцінка висновку експерта та використання отриманих даних у розкритті і запобіганні злочинів.

Тема 21. Загальні положення криміналістичної методики.

Поняття, значення і завдання криміналістичної методики. Джерела криміналістичної методики. Криміналістична методика в системі криміналістики.

Структура криміналістичної методики, її загальні положення та наукові засади. Потреби слідчої практики як умова розвитку криміналістичної методики.

Структура та види окремих методик розслідування кримінальних правопорушень.

Криміналістична класифікація кримінальних правопорушень.

Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень: поняття та структура. Складові криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень.

Етапи розслідування та їх характеристика. Ситуаційний підхід в розслідуванні.

Профілактична діяльність слідчого.

Тема 22. Розслідування кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.

Криміналістична характеристика вбивств та заподіяння тілесних ушкоджень. Спосіб вчинення; спосіб приховування; місце, час та обстановка; типові сліди; особа злочинця; особа потерпілого.

Початковий етап розслідування. Типові слідчі ситуації та слідчі версії у справах про вбивства, тілесні ушкодження.

Особливості тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

Профілактика злочинів проти життя і здоров'я громадян.

Тема 23. Розслідування кримінальних правопорушень проти власності.

Криміналістична характеристика крадіжок, грабежів, розбоїв. Предмет безпосереднього посягання; спосіб скоєння кримінального правопорушення; час, місце, обстановка скоєння кримінального правопорушення; особа злочинця; особа потерпілого; слідова картина.

Початковий етап розслідування. Типові слідчі ситуації та слідчі версії.

Особливості тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

Тема 24. Розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності особи.

Криміналістична характеристика зґвалтувань; насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом; розбещення неповнолітніх. Спосіб скоєння кримінальних правопорушень; час, місце, обстановка скоєння злочину; особа злочинця; особа потерпілого; слідова картина.

Початковий етап розслідування. Типові слідчі ситуації та слідчі версії.

Особливості тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

Рекомендовані джерела інформації:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст. 2589. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26 (29.06.2001). – Ст. 131.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. // Голос України. – 2012. – 19 травня. – № 90-91.
4. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 28. – Ст. 232.
5. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. [Електронний ресурс] // ВРУ офіційний веб-портал – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
6. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. [Електронний ресурс] // ВРУ офіційний веб-портал – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2135-12/page>

7. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 р. № 53/5 [Електронний ресурс] // ВРУ офіційний веб-портал – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>

8. Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів: затв. наказом Міністерства юстиції України від 03 березня 2015 р. № 301/5 [Електронний ресурс] // ВРУ офіційний веб-портал – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15/paran7#n7>

9. Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 03 листопада 2015 р. № 1339 [Електронний ресурс] // ВРУ офіційний веб-портал – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15>

10. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків Експертної служби МВС України: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10 вересня 2009 р. № 390 [Електронний ресурс] // ВРУ офіційний веб-портал – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09/page>

11. Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему органів внутрішніх справ України: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 12 жовтня 2009 р. № 436 [Електронний ресурс] // ВРУ офіційний веб-портал – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1256-09>

12. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 03 листопада 2015 р. № 1343 [Електронний ресурс] // ВРУ офіційний веб-портал – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>

13. Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та атестацію судових експертів Експертної служби МВС: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 08 лютого 2017 р. № 102 [Електронний ресурс] // ВРУ офіційний веб-портал – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0275-17>

14. Методика криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів, затверджена рішенням розширеного засідання секції НКМР Міністерства юстиції України з проблем трасології та судової балістики із залученням членів Координаційної ради з питань судової експертизи. Протокол від 15.01.1999 року [Електронний ресурс] // ВРУ офіційний веб-портал – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0002320-99>

Основна література:

15. Когутич І.І. Криміналістика: навч. посіб. / І.І. Когутич, О.М. Калужна. – К.: Ін Юре, 2014. – 454 с.

16. Криміналістика: підручник./ В.В. Пясковский, Ю.М. Черноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексєєв та ін.- К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с.

17. Криміналістика: підручник / В.Д. Берназ та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А.Ф. Волобуєва; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: ХНУВС, 2011. – 665 с.
18. Криміналістика: [навч. посіб.] / Р.І. Благута, Р.І. Сибірна, В.М. Бараняк та ін.; за заг. ред. Є.В. Пряхіна.- К.: Атіка, 2012.- 496 с.
19. Криміналістика: підручник / [В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін]; за ред. В.Ю. Шепітька. – [5-е вид., перероб. і доп.]. – Х.: Право. – 2011. – 464 с.
20. Маркусь В.О. Криміналістика. Курс лекцій: Навч. посіб. – К.: Кондор. – 2007. – 558 с.
21. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник / М.В. Салтевський. - К.: Кондор. – 2008. – 594 с.
22. Криміналістика у питаннях і відповідях:/навчальний посібник/ А.В.Іщенко, В.В. Пясковський та ін./- К.:ТОВ «Центр учбової літератури» НАВСУ, 2020.-118с
23. Криміналістика:[навчальний посібник]/ В.П.Сабадаш, М.О.Ларкін.- К.: ТОВ «Центр учбової літератури»,2020.- 228с.
24. Криміналістика в тестах: [навчальний посібник]/В.І.Галаган, Ж.В.Удовенко К.:ТОВ «Центр учбової літератури»,2020.-190с.
25. Криміналістика:підручник.Академічний курс /Т.В.Варфоломєєва; В.Г.Гончаренко; В.І.Бояров; С.В.Гончаренко; В.О.Попелюшко.- К.:Юрінком Інтер.-2011.-495

Додаткова література:

26. Алексейчук В.І. Огляд місця події: тактика і психологія : монографія / В.І. Алексейчук; за ред. д-ра юрид. наук., проф., засл. діяча науки України, акад. Нац. акад. прав. наук України В.О. Коновалової. – Х.: Апостіль, 2011. – 230 с.
27. Басай В.Д. Основи криміналістичної одорології: дис. на здобуття наук. ступеня доктора юр. наук : 12.00.09 / Басай Віктор Давидович. - К., 2003.
28. Басай В.Д. Основи криміналістичної одорології: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора юр. наук : 12.00.09 / Басай Віктор Давидович. - К., 2003. – 33 с.
29. Бахин В.П. Криминалистика. Проблемы и мнения (1962-2002). - Киев, 2002 – 268 с.
30. Біленчук П.Д. Криміналістика в питаннях і відповідях: посібник / П.Д. Біленчук. – К: Вид. Паливода А.В. – 2010. – 178 с.
31. Біленчук П.Д., Перкін В.І. Тактичні прийоми, тактичні комбінації, тактичні операції в розслідуванні злочинів: Навч. посібник // МВС України; УАВС.- К., 1996 .- 32 с.
32. Біленчук П.Д. Криміналістика. Кредитно-модульний курс б: підручник / П.Д. Біленчук, Г.С. Семаков. – 4-те вид., змін., допов. і доопр. – К.: ВД Дакор. – 2014. – 520 с.
33. Бирюков В.В. Криминалистическое оружиеведение: учебное пособие / В.В. Бирюков. – Луганск, СПД Резников В.С., 2013 – 256 с.
34. Бирюков В.В., Коваленко В.В. Криминалистическое исследование документов: Монография. – Луганск: РИО ЛИВД, 1990. – 164 с.
35. Бирюков В.В. Цифровая фотография: перспективы использования в криминалистике: Монография – Луганск : РИО ЛИВД, 2000. – 138 с.

36. Бірюков В.В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів ім. Е.О. Дідоренка – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2009. – 664 с.
37. Бишевец О.В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навч. посібник / О.В. Бишевец / за ред. проф. М.А. Погорецького.- К.: Алерта, 2015. – 140 с.
38. Воробей О.В., Мельников І.М. Волошин О.Г. Техніко-криміналістичне дослідження документів. Навчально-методичний посібник – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 304 с.
39. Гончаренко В.Г. Судово-психологічна експертиза у кримінальному провадженні [Текст] : наук.-практ. посіб. / В.Г. Гончаренко ; Акад. адвокатури України. - Київ : Прецедент, 2013. - 43 с.
40. Гора І.В. Криміналістика: навч. посіб./ І.В. Гора, А.В. Іщенко, В.А. Колесник. –К.: Вид. Паливода А.В. – 2007. – 236 с.
41. Гребеньков Г.В., Фіолевський Д.П. Юридична етика: Навч. пос. / Г.В. Гребеньков, Д.П. Фіолевський. – К.: 2007. – 211 с.
42. **Даньшин М.В.** Криміналістика ХХІ століття: місце у системі наукового знання: монографія / М.В. Даньшин; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2013. – 474 с.
43. Денисюк С.Ф., Шепітько В.Ю. Обыск в системе следственных действий (Тактико-криминалистический анализ): Научно-практическое пособие. – Харьков: Консум, 1999. – 160 с.
44. Дубовий О.П., Лукашенко В.Я., Рибалко Я.В. та ін.. Криміналістичне дослідження слідів рук: Науково-практичний посібник./ За ред. Я.Ю. Кондратьєва.- К.: Атіка, 2000.- 152 с.
45. Іванов В.М., Іванова О.В., Юридична конфліктологія / В.М. Іванов, О.В. Іванова. – К.: МАУП. – 2004. – 224 с.
46. Ідентифікація людини за ознаками зовнішності: наук.-практ. посіб./ В.Ю. Шепітько; Академія правових наук України, Інститут вивчення проблем злочинності. – Х. : Гриф. – 2003. – 112 с.
47. Ієрусалимов І.О. Забезпечення використання науково-технічних досягнень у слідчій діяльності: навч. посіб. / І.О. Ієрусалимов; Нац. акад. внутр. справ України. – К.: Наук. Світ. – 2000. – 67 с.
48. Журавель В.А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції [Текст] : монографія / Журавель В.А.; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т вивч. пробл. злочинності. - Х. : Апостіль, 2012. - 302 с.
49. Затенацький Д.В. Ідеальні сліди в криміналістиці (техніко-криміналістичні та тактичні прийоми їх актуалізації) [Текст] : монографія / Д.В. Затенацький ; за ред. проф. В.Ю. Шепітька ; Ін-т вивч. пробл. злочинності Акад. прав. наук України. - Х. : Право, 2010. - 160 с.
50. Керівництво з розслідування злочинів: наук.-практ. посібник / В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; за ред. В.Ю. Шепітька. – Х.: Одиссей. – 2009. – 960 с.
51. Кобець М.В. Засоби виявлення знарядь та предметів злочину [Текст] : навч.-практ. посіб. / М.В. Кобець, А.В. Іщенко, А.В. Кофанов ; Нац. акад. внутр. справ. - К. : [Три К], 2011. - 144 с.
52. Когутич І.І. Використання знань та засобів криміналістичної тактики і методики під час розгляду кримінальних справ у суді: моногр. /

І.І. Когутич ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів: Тріада плюс. – 2009. – 446 с.

53. [Когутич І.І.](#) Криміналістика: особливості методики розслідування окремих видів злочинів: тексти лекцій / І.І. Когутич. – Львів: Тріада плюс. – 2006. – 456 с.

54. Когутич І.І. Криміналістика: курс лекцій / І.І. Когутич. – К.: Атіка. – 2008. – 888 с.

55. Коновалова В.О. Юридична психологія: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / В.О. Коновалова, В.Ю. Шепітько. – 2-е вид., перероб. і доп. – Х. : Право. – 2008. – 240 с.

56. Коновалова В.О. Криминалистическая тактика: теории и тенденции: учеб. пособие / В.О. Коновалова, В.Ю. Шепітько. – Х.: Гриф. – 1997. – 255 с.

57. Коновалова В.Е. Допрос: тактика и психология.– Харьков: Консум, 1999. – 157 с.

58. Коренєв П.М. Сучасні проблеми української криміналістики / П.М. Коренєв. – Х.: Консум. – 2001. – 173 с. Корж В.П. Розслідування окремих видів злочинів [Текст] : навч.-метод. посіб. / В. П. Корж ; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. - Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. - 507 с.

59. Кофанов А.В. Криміналістика: посіб. для підготовки до іспитів / А.В. Кофанов, О.С. Кофанова. – К.: ФОП Лошкан. – 2011. – 248 с.

60. Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Кузьмічов Я.В та ін. Криміналістика: питання і відповіді. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. - 280 с.

61. Кофанов А.В. Бойова, мисливська та багатоцільова гладкоствольна вогнепальна зброя [Текст] : довідник / А.В. Кофанов, В.В. Арешонков ; за ред. д-ра юрид. наук, ст. наук співроб. Ю.Ю. Орлова ; Нац. акад. внутр. справ. - К. : Три К, 2011. - 196 с.

62. Кофанов А.В. Судово-балістична експертиза [Текст] : навч.-практ. посіб. / А.В. Кофанов, В.В. Арешонков ; Київ. нац. ун-т внутр. справ, Навч.-наук. ін-т підготов. слідчих і криміналістів. - К. ; Коростень : Тріада С, 2010. - 390 с.

63. Криміналістика: Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів: підруч. для студентів юрид. вузів і фак. / В.О. Коновалова, Г.А. Матусовський, В.Ю. Шепітько та ін.; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Акад. прав. наук України; за ред. В.Ю. Шепітька. – Х.: Право. – 1998. – 375 с.

64. Криміналістика (криміналістична техніка): Курс лекцій / П.Д. Біленчук, А.П. Гель, М.В. Салтевський, Г.С. Семаков. – К.: МАУП, 2001. – 216 с.

65. Криміналістика в питаннях і відповідях: посібник / П.Д. Біленчук. – К: Вид. Паливода А.В. – 2010. – 178 с.

66. Криміналістика. Академічний курс: підручник / Т.В. Варфоломеєва, В.Г. Гончаренко, В.І. Бояров, [та ін.] - К.: 2011. -504 с.

67. Криміналістика: курс лекцій /В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; за заг. ред. Шепітько В.Ю. –Х.: Одиссей. – 2009. – 368 с.

68. Криміналістика: навч.-практ. посіб. / О.А. Борідько, С.В. Діденко, В.В. Літвін та ін. – Херсон: Херсон. міськдрук. – 2010. – 269 с.

69. Криміналістика: питання і відповіді: навч. посіб. / А.В. Кофанов, Я.В. Кузьмічов, Ж.В. Удовенко та ін.; Нац. акад. внутр. справ. – К.: Центр учбової літератури. – 2011. – 279 с.
70. Криміналістика: підручник / [В.Д. Берна, В.В. Бірюков, А.Ф. Волобуєв]; за заг. ред. А.Ф. Волобуєва; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: ХНУВС. – 2011. – 666 с.
71. Криміналістика: підручник / В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; за ред. В.Ю. Шепітька. – Х.: Право. – 2011. – 464 с.
72. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П.Д. Біленчук, А.П. Гель, М.В. Салтевський, Г.С. Семаков. – К.: МАУП, 2007. – 512 с.
73. Криміналістична тактика: Навч. посіб. / М.А. Погорецький, Д.Б. Сергєєва. – К.: Алерта, 2016. – 244 с.
74. Криміналістичне документознавство: Практ. Посіб./ В.В. Бірюков, В.В. Коваленко, Т.П. Бірюкова, К.М. Ковальов; за заг. ред. В.В. Бірюкова.- К.: Вид. Паливода А.В., 2007.- 332 с.
75. Леко Б. Юридична етика: навч. посібник / Б. Леко. – Чернівці: Книги – ХХІ. – 2008. – 280 с.
76. Лисиченко В.К. Негативні обставини та їх значення в розслідуванні злочинів / В.К. Лисиченко, І.І. Когутич. – К.: ДІЯ. – 2002. – 182 с.
77. Лозовой В.О. Професійна етика юриста / В.О. Лозовой, О.В. Петришин. – Х.: Право. – 2004. – 176 с.
78. Мельник Р.В. Особливості судово-балістичної експертизи об'єктів, перероблених у вогнепальну зброю. Науково-практичний посібник. / Р.В. Мельник – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 134 с.
79. Мельник Р.В. Теоретичні та практичні аспекти криміналістичного дослідження об'єктів, перероблених у вогнепальну зброю. [текст] Монографія. / Р.В. Мельник – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 186 с.
80. Молибога Н.П., Абрамова В.М., Свобода Е.Ю. Признаки, используемые при проведении почерковедческих экспертиз текстов, подписи и цифровых записей. Учебно-справочное пособие. – К.: НАВСУ, 2000.- 68 с.
81. Настільна книга слідчого Національної поліції України. Практичний посібник. – К.: Центр учбової літератури», 2016. – 480 с.
82. Орбан-Лембрик Л.Е. Юридична психологія: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Л.Е. Орбан-Лембрик, В.В. Кошинець. – Чернівці: Книги. – ХХІ, 2007. – 448 с.
83. Основи судової експертизи [Текст] : навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію суд. експерта / Харків. НДІ суд. експертиз ім. М. С. Бокаріуса, Одес. НДІ суд. експертиз, Н.-д. центр суд. експертизи з питань інтелект. власності ; [авт.-уклад. : Головченко Л. М. та ін.]. - Харків : Право, 2016. - 925
84. [Песцов Р.Г.](#) Криміналістика в запитаннях і відповідях: посіб. для підготов. до іспиту / Р.Г. Песцов. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2013. – 78 с.
85. Психологія слідчої діяльності: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. /В.Г. Андросюк, О.М. Корнєв О.І. Кудерміна та ін. За загальною редакцією Л.І. Казміренко; – К.: Прапавова єдність, 2009.- 200 с.
86. Розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник / О.В. Бишевец, М.А. Погорецький, Д.Б. Сергєєва та ін.; за ред. М.А. Погорецького та Д.Б. Сергєєвої. – К.: Алерта, 2015. – 536 с.

87. Рошин А.И. Книга криминалиста: практическое пособие / А.И. Рошин. – К.: Украина. – 1995. – 423 с.
88. [Сабадаш В.П.](#) Криміналістика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /В.П. Сабадаш, М.О. Ларкін. – Запоріжжя : Запоріз. нац. ун-т. – 2012. – 330 с.
89. Салтевський М.В. Криміналістика. Підручник: У 2-х ч. Ч. 1. – Х.: Консум, Основа, 1999. – 416 с.
90. Салтевський М.В. Криміналістика. Підручник: У 2-х Ч. 2. – Харків: Консум, 2001. – 528 с.
91. Сердюк В.В. Теорія і практика використання відеозапису у кримінальному провадженні України [Текст] : монографія / В. П. Сердюк ; Відкрит. міжнар. ун-т розвитку людини "Україна". - Київ : Університет "Україна", 2016. - 242 с.
92. [Скригонюк М.І.](#) Криміналістика: підручник / М.І. Скригонюк. – К.: Атіка. – 2005. – 496 с.
93. Слідчий огляд: сутність, види, тактика проведення огляду місця події і тактика використання техніко-криміналістичних засобів та спеціальних знань: Монографія / Комаха В.О. та інші; За загальною редакцією Комахи В.О.; Одеська національна юридична академія. – Дніпропетровськ, ІМА-прес, 2004. – 396 с.
94. Сокиран Ф.М. Сучасні концепції психологічного впливу на досудовому слідстві: Монографія // НАВСУ; В.Г. Гончаренко, ред. – Київ: НВТ «Правник», 2002. – 11 с.
95. Сокиран Ф.М., Сокиран М.Ф. Шляхи вдосконалення тактики психологічного впливу при проведенні окремих слідчих дій: Посібник // МВС України. НАВСУ; За ред. В.Г. Гончаренка. – К., 2005. – 159 с.
96. [Степанюк Р.Л.](#) Формування криміналістичних методик розслідування злочинів, що вчиняються в бюджетній сфері України / Р.Л. Степанюк // [Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ](#). - 2011. - № 1. - С. 195-201.
97. Судово-психіатрична експертиза [Текст] : навч. посіб. / Одес. держ. ун-т внутр. справ ; [уклад.] О. М. Цільмак. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2014. - 103 с.
98. Удалова Л.Д. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навч. посіб. /Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло. – Київ: Видавець – 2012. – 275 с.
99. Фіолевський Д.П. Юридична етика: підручник / Д.П. Фіолевський. – К. : Алерта. – 2011. – 288 с.
100. Шевчук В.М. Тактичні операції у криміналістиці: теоретичні засади формування та практика реалізації [Текст] : монографія / В.М. Шевчук ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - Х. : Апостіль, 2013. – 439 с.
101. Шепітько В.Ю. Криміналістика: курс лекцій / В.Ю. Шепітько. – 4-е изд. – Х.: Одиссей. – 2011. – 368 с.
102. Шепітько В.Ю. Теоретические проблемы систематизации тактических приемов в криминалистике / В.Ю. Шепітько Национальная юридическая академия Украины. – Х.: РИП "Оригинал". – 1995. – 197 с.
103. Шепітько В.Ю. Теория криминалистической тактики / В.Ю. Шепітько. – Х.: Гриф. – 2002. –349 с.

104. Шепітько В.Ю. Криміналістика / В.Ю. Шепітько. – Х.: Право. – 2001. – 552 с.

105. Шепітько В.Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українсько-російський і російсько-український): 1500 термінів / В.Ю. Шепітько; ред.: В.Я. Тацій; Акад. прав. наук України. – Х.: Право. – 2001. – 552 с.

106. Шеремет А.П., Криміналістика: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.]/ А.П. Шеремет – [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

107. Щур Б.В. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик [Текст] : монографія / Б.В. Щур ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Харків юридичний, 2010. - 319 с.